

skisse til manus
 av "Tilfellet Torgersen"
 Debatt-teater ved
 Helge Reistad etter
 Jens Bjørneboes manus.

Roller:

sc. 3

Torgersen	-	Per	✓
Politi	-	Roger	28 50 80
Stemme - radio	-	Geo	✓ <i>gaustad</i>
Vakthavende	#	Jan	✓

sc. 4

Torgersen	-	Per	✓
1. politi	#	Roger	
2. politi	-	Svein Geir	✓
Vakthavende	-	Jan	✓
1. etterforsker	-	Tore	✓
2. etterforsker	-	Geo	✓

sc. 6

§ 1) journalist	-	Margareth	✓
2. "	-	Tore	✓
3. "	-	Geo	✓
Adjutant	-	Svein Geir	✓

sc. 10

Lagmann	-	Geir <i>Svein</i>	
Aktor	-	Svein <i>Øystein</i>	✓
Forsvarer	-	Arne	✓
Torgersen	-	Per	

46 49 83
 kont 20 83 02
 Øystein Bye

sc. 12

Aktor, forsvarer, lagmann, Torgersen.

Pölsedame	-	Oda	✓
Pusedame	-	Margareth	✓
Frisör	-	Tore	
Sjefen	-	Rachel	
Broren	-	Geo	
Kamfer'n	-	Jan	

Tigerspranget(sc 12)

Lagmann , aktor , forsvarer , Torgersen , betjenter

sc. 18

Aktor, forsvarer, lagmann, Kamfer'n

side (2) (2) (3) (5)

A: 1, 3, 4, 6

B: 10 (6.8)

C: 12a (16)

D: 12b (30), 18 (31), 19 (32)

E: 20 (33), 21 (36)

F: 27a (47), 37 (64) [27a + litt av b + litt av 37 + 27b + 37]

G: 36 (63)

H: Dikt-tabla

I: 35 (55)

J: 27a (47)

K: 30 (47)

Hovedinndeling
i scener m.h.v.
til Bjørneboes
manus - scener
og sidetall i parentes.
- utarbeidet av Helge
Reistad og hans
teatergruppe.

40 49 83
10 20 30
40 49 83

Table with 2 columns: page number and title. The text is mirrored and difficult to read, but appears to be a list of items corresponding to the letters A-K.

Scene 2

(Samme natt på gaten. To politikonstabler).

(Torgersen kommer leiende på en guttesykkel uten lykt. Politimennene stopper ham).

Politimann: Hvor har du sykkelen fra? Den er jo ikke din.

T.: Jeg har lånt den.

2. politimann: Jaså?

T.: Jeg har lånt den av min nevø.

Politimann: Du blir med oss.

T.: Sykkelen tilhører familien.

Politimann: Det får vi snakke om siden.

(T. snur seg og griper flukten. Et lite stykke lengre borte stoppes han av to møtende konstabler.)

(De fire tilkaller en politibil. T. er helt rolig).

Scene 3 (Politivakt).(Samme natt).

Politiradioen: Brannvesenet melder om drap og ildspåsettelse i Skippergtata 6b. Da brannvesenet kom til åstedet, ble det funnet liket av en ung kvinne.

Arbeidsmanus
Tilfellet Torgersen
av Helge Reistad
basert på Jens
Bjorneloes manus
"Torgersen-saken"
rekonstruert av
aktstykker 1972

scene 4 (samme natt)

(Etterforsker og politimenn inn)

Vakthavende: Har dere hørt...?

Etterforsker: Vi kommer rett fra åstedet. Kriminalsjefen er der.

1. politimann: Hvordan så det ut?

2. politimann: Jævlig - det er noe av det styggeste jeg har sett. Voldtatt, kvalt, og slått med hodet mot trappa.

Etterforsker: Hvem er det?

Vakthavende: En gammel kjenning - det er Torgersen.

1. politimann: Vi tok ham ved Paletomta like før alarmen kom.

Etterforsker: Jaha. Like ved åstedet.

1. politimann: Han prøvde å stikke av.

Vakthavende: Han er dømt for voldtekt fra før av.

Torgersen: Jeg ville stikke av fordi jeg var ute på sikring - og jeg var redd fordi jeg ikke hadde lykt på sykkelen og fordi jeg regnet med å bli mistenkt for sykkeltyveri. Dessuten har jeg allerede forkl...

Vakthavende: Du kan forklare deg siden.

Torgersen: Men jeg..

Vakthavende: Hold kjeft!

(2. politimann foretar en rask kroppsvisitasjon på Torgersen)

2. politimann: Tøm lommen!

Torgersen: Her er to fyrstikkesker og tre sneiper.

(2. etterforsker kommer inn)

1. etterforsker: Nå? Hvordan går det?

2. etterforsker: Hun hadde et bitt i venstre bryst, ellers er det ikke nye funn. Hvem er det?

1. etterforsker: Torgersen - tidligere voldtektsdømt.

1. politimann: Vi tok ham like ved Skippergata like før alarmen.

2. etterforsker: Å han med lille Tøyen! Jaså! Har fisken svømt like i garnet?

Torgersen: Jeg hadde med meg en sykkel uten lykt, og...

1. etterforsker: Du kan forklare deg siden.

2. etterforsker: Har dere undersøkt ham?

1. etterforsker: Ja, han hadde to fyrstikkesker og tre sneiper.

2. etterforsker: Vi tar en full visitasjon nå med det samme. Vle av deg.

Torgersen (helt rolig, knapper opp frakken): Javel.

2. etterforsker: Skoene først.

Torgersen (tar av seg turnskoene ved å gripe dem under hælen, rekker dem til

2. etterforsker): Vær så god.

2. etterforsker (undersøker skoene nøye): Her har vi det! Ekskrementer - lort - menneskelort.

Torgersen: Men hva faen har dette med sykkelen å gjøre?

(Politistasjon - pressekonferanse. Politiadjutant og journalister)

Journalist: Vet man dette med sikkerhet?

Adj.: Det er foreløbig en teori - en arbeidshypotese.

3. Journalist: Når ble hun drept?

Adj. Drapet er blitt begått ca. klokken 23, og vi antar at morderen vendte tilbake litt før klokken ett for å tenne på.

Journalist: Var politiet noen teori om hvorfor morderen vendte tilbake forlot åstedet for å vende tilbake senere?

Adj. Ja. En meget bestemt og enkel teori.

Journalist: "Vilken?"

Adj. Han var helt enkelt hjemme for å hente fyrstikker

Journalist: Vet man det?

Adj. Så og si med fullstendig sikkerhet.

Journalist: "Hvorfor?"

Adj. Fredrik Fasting Torgersen, som er fengslet nu, mistenkt for voldtekt, overlagt drap og ildspåsettelse, er ikke-røker - men da han ble pågrepet nær åstedet, hadde han to fyrstikkesker på seg. (plystretone fra journalist)
Han var påviselig to ganger i byen igår. Først like etter klokken 23, deretter var han der igjen litt før klokken ett.

3. Journalist: "Hvor var han i mellomtiden?"

Adj. Han var hjemme og skiftet klær, og tok så sin nevøs guttesykkel for å vende tilbake. Det var på grunn av sykkelens han ble tatt - mistenkt for sykkeltyveri.

Journalist: Forutsetningen for at forbrytelsene er begått med halvannen times mellomrom er altså at Torgersen er morderen?

Adj.: Foreløbig ja.

Journalist: Er ingen andre mistenkte i bildet?

Adj.: Vi vil selvfølgelig også forhøre andre, men Torgersen er den sentrale mistenkte.

Journalist: Finns det noen spesiell grunn til det?

Adj.: For det første har vi et klart teknisk bevis mot ham - og for det andre har vi mannens fortid. Vi er helt sikre i vår sak.

Journalist: Fortid?

Adj.: Han er tidligere domfelt for voldshandlinger, for en seksualforbrytelse - en brutal voldtekt - og dessuten historien med innbruddet på Lille Tøyen.

Journalist: Lille Tøyen, hva var det?

2. Journalist: Jeg husker det - det var innbrudd i likhuset - i likkapellet.

3. Journalist: Ja, ja! Jeg husker det også - det var likskjenning. Vi hadde det på første side.

2. Journalist: Visst, visst - han var tiltalt for likskjenning, men de fikk ikke dømt ham!

3. Journalist: Likpuler heter det på godt norsk.

1. Journalist: Fy faen!

2. Journalist: For et helvetes svin!

3. Journalist: Det er jo klart at han er morderen.

Adj.: Det er nok helt sikkert. Morderen er tatt.

1. Journalist: Kan vi skrive det?

Adj.: Ja. Fisken sitter i garnet.

Scene 10 (Rettssalen) "Retten er satt."

Lagmann: Vil tiltalte reise seg?

T.: Ja. (Reiser seg.)

Lagmann: Døres navn.

T.: Fredrik Ludvig Fasting Torgersen.

Lagmann: Fødselsdato.

T.: 1. oktober 1934.

Lagmann: Fast arbeide?

T.: Nei.

Lagmann: Fast bopel?

T.: Jeg bor hos min mor og min familie.

Lagmann: Tidligere straffet?

T.: Ja - Tyveri av en tønne øl...

Lagmann: Og...?

T.: Innbruddsforsøk ved Lille tøyen...

Lagmann: Videre...

T.: For... det står i papirene...

Lagmann (Skarpt): De har å besvare seriøse spørsmål. For hva?

T.: For voldtektsforsøk... men jeg ble uskyldig dømt. Det vet...

Lagmann (Høyt hissig): Hold dem til saken! De skal ikke noe annet enn å svare på spørsmålene! De ble dømt for voldtektsforsøk?

T.: Ja. (Fnis og latter i salen)

Lagmannen: Tiltalebeslutningen lyder på voldtekt--subsidiært voldtektsforsøk, overlagtdrap og forsøk på mordbrann, forøvet natten til 7. desember 1957. Erklærer De Dem skyldig eller ikke skyldig etter tiltalen?

T.: Jeg vil med en gang bare si at...

Lagmann (klubber): Hold Dem til saken!! Hvor mange ganger skal jeg si at De har å besvare spørsmålene og intet annet. Skyldig eller ikke skyldig?

T.: Ikke skyldig.

Lagmann: De kan sette Dem. (Til juryen:) Vi har å gjøre med en meget vanskelig mann! Aktor vil få ordet til sin saksfremstilling.

Aktor: Det foreligger i denne sak to åsteder i Skippergaten 6b, og lagretten vil på onsdag under åstedsbeføring få se dem begge.

Ved utgangen av Skippergaten 6b er det en dør og en trappeoppgang, og inne i denne gangener selve drapet og antagelig også voldtekten begått. Liket er så blitt slept eller båret tvers over gårdsplassen til kjeller nedgangen hvor det ble funnet, og hvor ildspåsettelsen er blitt forsøkt.

Det siste vitne som så den myrdede piken i live, var en frue, som har sin bolig i annen etasje i Skippergaten 6b. Ca. et kvarter over klokken 23 møtte hun avdøde nederst i trappen. Hun sto og snakket med en ung mann som etter hennes egen beskrivelse meget vel kunne være tiltalte Fasting Torgersen.

Den naturlige mistanke til Fasting Torgersen, hvis fortid taler

for seg selv - ble ytterligere og berettiget styrket, da han viste seg å ha blod på høyre pekefinger, samt på benklærne hadde en flekk som også kunne skrive seg fra åstedet. Politiet har med stor dyktighet kunnet rekonstruere tiltaltes ferd den 6. desember ifjor, fra han ved 20.00-tiden forlot Centrum Kino,

(Hever stemmen) Påtalemyndigheten hevder å ha sikre bevis på at den tiltalte Torgersen etter å ha begått voldtekten og drapet bega seg hjem, og at han derpå ca kl. 00.30 syklet tilbake til Skippergaten 6b, hvor han med nøkkelen han hadde tatt fra den dreptes veske, låste seg inn og forsøkte å anstifte brann i kjelleren - i det øyemed å skjule sine forbrytelser.

Lagmann: Tiltalte kan forklare seg. Reis Dem!

T (Reiser seg): Jeg vil med en gang bare si at jeg aldri har kjent Rigmor Johnsen. Og jeg har aldri vært i Skippergata 6b. Jeg vet ingenting om drapet eller ildspåsettelsen der.

Aktor: Hvis De er uskyldig, som De så hårdnakket påstår, hvorfor prøvde De da å flykte fra kostablene natten til den 4. desember ifjor?

T.: Jeg var ute på prøve og med sikring og alkoholforbud. Jeg kunne settes inn igjen for den aller minste forførelse. Denne nattavn manglet jeg lykt på sykkel, dessuten hadde jeg drukket. Derfor løp jeg. Jeg var redd.

Aktor (Høyt): Hvordan hadde De fått menneskeeksremitter under høyre turnsko?

T.: Det kan være fra bleiene til en liten nevø, eller det kan komme fra løptrening.

Aktor: Det ble funnet barnåler i klærne Deres, tilsvarende dem som var i kjelleren sammen med den drepte. Hvordan forklarer De det?

T.: Jeg skjønner det ikke.

Aktor: Og hvorfor nektet De så lenge å ta avtrykk av tennene Deres - i forbindelse med bitt-merket i den døde venstre bryst?

T.: Det var flere årsaker til det, blant annet var bildet mitt slått opp i avisene. Og da den sakkyndige kom, kastet han seg over meg, han styrtet frem og rev opp munnen på meg. Månen til iver har jeg aldri sett. Men hovedgrunnen til at jeg ikke ville, var at jeg ikke har noen som helst tillit til norsk rettsvesen - jeg er jo blitt uskyldig dømt en gang allerede, Det var for tre år siden - et justismord.

Lagmann: Hold Dem til saken!

T.: Jeg ble uskyldig dømt, sier jeg, og det vet statsadvokaten som sitter der! Det var samme statsadvokat som er aktor her, som var aktor i voltektssaken...

Lagmann (høyt, meget opphisset): Hold Dem til saken! Voltektssaken har ikk noe med dette å gjøre.

T.: Den blir jo brukt mot meg idag - og statsadvokaten her vet at jeg var uskyldig. Men istedenfor å la saken bli gjenopptatt, så slapp han meg ut på prøve...

Lagmann (klubber): Stopp! Dette er siste advarsel!! Siste!! Hold Dem til spørsmålene!

Torgersen: I norske rettssaler er det bare aktor som kan ytre seg fritt.

Lagmann: Nu! (Klubber)

Aktor: Dette er den alvorligste straffesak vi har hatt i landet etter krigen, og av spesielle grunner kan jeg si: Denne saken må påtalemyndigheten vinne! Et menneske som beviselig er i stand til først å begå en voldtekt, fullbyrdet eller ikke, deretter å drepe offeret - ~~å anstifte brann, eller som lystmord, - og så tilslutt å anlegge en mordbrann som kunne ha kostet 20 menneskers livet, for å skjule sine ro foregående forbrytelser, - et slikt menneske må~~ ~~ikke slippes løs på samfunnet!~~ Jeg bare nevner det.

FLORI MER SLIPPES LØS PÅ SAMFUNNET

Aktor: De kjente godt den 16-årige ~~_____~~ fra før, er det så?
Vitnet : Ja Hun var fast kunde hos frisørmester ~~Th~~, hvor jeg også arbeider.

Aktor: Og De iakttok den avdøde fulgt av en ukjent mann i Dronningens gate om kvelden?

Vitnet : Jeg kom sammen med frisørmester ~~Th~~ ut fra Postcafeen i Dronningens gate presis kl. 22.55. Vi ble stående for å snakke sammen litt. I det samme kom ~~Ragner-Johansen~~ gående, vi hilste på henne, hun klipper seg som sagt hos oss, og hun hilste igjen. Like etter henne kom en mann gående med raske, taktfaste skritt. Hun skvatt til, da han tok hanne igjen på hjørnet av Prinsens gate, men de stoppet der og snakket sammen, så gikk de sammen rundt hjørnet av Dronningens gate og Tollbugata og forsvant.

Aktor: Kan De beskrive denne mannen?

Vitnet : Han var høyere enn meg, og jeg er 176cm. Det var en kraftig kar, - over 180cm høy, omtrent 183.

Aktor: Alderen?

Vitnet : Det er vanskelig å si etter bare et flyktig blick. Han virket spenstig.

Aktor: De er frisør, - vi har alle våre spesialiteter. Hva vil De si om håret?

Th : Da er det nakken jeg vil se på. Jeg så ham bakfra, (Torgersen reiser seg og vender ryggen til vitnet. ~~Torgersen~~ ^{Vitnet} går ytter profesjonelt frem, han går helt bort til ham, og tar ham til og med i nakken. Til slutt): Det er en påfallende likhet.

Aktor: Kan De si noe sikkert?

Th : Jeg vil først se ham gå.

Lagmannen: La tiltalte gå - hvis han vil.

Torgersen: Statsadvokaten vil vel si at jeg gjør meg til og forandrer gangen min, men all right.

Th : Det er bakfra jeg vil se Dem Gå dit (peker mot utgangsdøren. Torgersen går mot døren.)

Lagmann: Nei, nei! Stopp! Ikke lenger!! (T. stopper)

AKTOR: NÅ?

: Det er så mange som har sånt hår. Det er umulig for meg å si noe sikkert.

Aktor: Det er aldeles utmerket at De uttaler Dem forsiktig i en så

alvorlig sak...

Vitne: Jeg kan ikke si noe bestemt...

Aktor: Men De mener da at han likner svært?

Vitne: Tja...

Aktor: De kan i alle fall ikke utelukke Torgersen?

Vitne: Nå... vel...

Aktor: Det er altså Deres mening at man ikke kan utelukke Torgersen - det mener De, ikke sant?

Vitne: Ja... kanskje man kan...

Torgersen (springer opp): Jeg håper lagretten hører at aktor prøver å legge ordene i munnen på vitnet!

Lagmann (klubber voldsomt og rasende): Den slags vil jeg ikke tillate. Det er Deres forsvarers sak å protestere hvis han finner det korrekt. Tiltalte har ingen rett til å gripe ordet. Forstått?!

Aktor: Takk.

Aktor: De har en pølsebod i nærheten av skippergaten 6b?

Pølsekone: Jada, jada! I Dronningens gate 25, jada!

Aktor: Og De kjente Rigmor Johnsen fra før av?

Pølsekone: Å jada! Det er sikkert og visst, det så!

Aktor: Vil De forklare Dem om møtet med henne d. 6.12. ifjor?

Pølsekone: Å jada! Hun kom til meg denne fredagskvelden, fra Østbanen og oppover, ja, ja - også sa hun til meg: "Æsj", sa hun; "Æsj, det er en fyr som følger etter meg."

Aktor: Erindrer De klokkesletter?

Pølsekone: Jada, det var bortimot elleve. Og så kom den karen som fulgte etter henne. Ja, ja. Og så kjøpte hun Rigmor noen epler og gikk hjemover, Veldig fort, altså. Og så sa jeg til den karen: "Henne skal Dere sandelig la være i fred", sa jeg; "Hun er jo så ung!" Jada, det sa jeg.

Forsvarer: Svarte han noe på det?

Pølsekone: Å neida, neida - ikke ett ord, nei. Han fulgte bare etter ~~...~~ mot Postkafeen.

Aktor: Vil De beskrive mannen?

Pølsekone: Jada! Han var ung og lys, temmelig høy, litt bred over underansiktet, ja - også hadde han blå øyne, det er jeg aldeles sikker på, altså, for jeg legger alltid merke til øyne, nemlig. ~~...~~

Aktor: Hvordan mener De Rigmor tok denne forfølgelsen?

Pølsekone: Å ja! Hun var litt oppgitt og ergerlig - men hun syntes nok det var litt spennende, og litt smigrende, jada, hun var jo så ung, så.

Aktor: Ved konfrontasjonen kunne De ikke gjenkjenne Torgersen. Men De da at han er svært lik ham, at han er den samme typen som den mannen De så?

Pølsekone: Å jada, jada! Sikkert og visst, det så!

Aktor: Nærmere tør De ikke uttale Dem?

Pølsekone: Å nei. Neida.

Forsvareren: Kan det tenkes at Rigmor frivillig ville låse opp og ta med seg en helt ukjent kar inn?

Pølsekone: Jeg skjønner ikke det. Hun var søt - men kanskje litt eventyrlysten.

Forsvarer: Da de var i fotografisamlingen hos politiet, da tok De ut et bilde som ikke hadde noe med Torgersen å gjøre.

Pølsekone: Jada, jada!

Forsvareren: Og da politiet første gang forhørte Dem, sa De at mannen De så, var 30 - 35 år gammel.

Pølsekone: Å jada - det kan nok hende, det ja.

Forsvarer: Og høyden mener De var mellom 1,75 og 1,80?

Pølsekone: Er ikke så lett å se i farten.

Forsvarer: Til politiet har De sagt at...

Aktor: Et øyeblikk - det forholder seg...

Forsvarer: Det er jeg som snakker! Statsadvokaten skal få ordet når hans tur kommer... Til politiet har De sagt at mannen med sikkerhet ikke snakket Oslo-dialekt.

Pølsekone: Å jada - jeg sa det, ja... og at han var pussa og kanskje snøvla.

Forsvarer: Hvordan kan De vite hvordan han snakket, når De nettopp har sagt at han ikke sa ett eneste ord?

Pølsekone: Å jada, jada - det er så, det, ja.

Aktor: Hva er høy er De, Torgersen?

T.: Jeg er 1,75 og har grønne øyne! (Lener seg frem mot vitnet med oppspilte øyne)

Pølsekone: Neida, neida - de øynene er da blå!

Aktor: De sa fra 1,75 - 1,80 - De mener altså at han kunne godt være 1,75 - ikke sant? De mener det?

Pølsekone: Å jada, jada. Det så!

T. (farer opp): Jeg henvender meg nå til pressen! (Rasende) Dere må da høre hvordan han påvirker vitnet!

Lagmann (klubber voldsomt, meget opphisset): Stopp! Stopp! De har ingen rett til kritiske bemerkninger! Dette er siste advarsel! (Blidt, v...)

Versågod, fortsett, herr statsadvokat! Versågod!

Aktor: Takk, jeg er ferdig. (~~...~~)

Aktor: De så Rigmor Johnsen sent på kvelden den 6.12.?

Puse-damen: Ja, jeg har en liten pusekatt, ser De...

Aktor: De er bosatt i Skippergaten, er det så?

Puse-damen: Ja, i nr.9. Jeg har en liten pusekatt, altså...

Aktor: Og ^{De} kjenner Rigmor Johnsen fra før av?

Puse-damen: Ja, godt og så så jeg mannen som fulgte etter henne, han liknet svært på han der...

Forsvareren: Men hos politiet plukket De ut en helt annen mann av albumet, og ikke Torgersen, som det også var et fotografi av.

Pusedamen: Ja, men på bildet virket Torgersens hår så mørkt.

Forsvareren: Han De plukket ut har mørkere hår enn Torgersen! Jeg skal få vise retter bildet.

Aktor: Vil De fortelle hva De så denne aftenen?

Pølsedamen: Ja, jag har altså en liten pusekatt, ser De...

Aktor (isnende): Vi har oppfattet at De har en pusekatt.

Pusedamen: Javel, jeg hantet sand til pusen min borte på Grev Wedels plass, og klokken på hjørnet av Tådhusgata viste nøyaktig 8 minutter på 23.00 -

Da jeg kom tilbake til nr.9, så jag at Rigmor kom løpende med en kar etter seg. Han nådde henne igjen ved porten, og de snakket sammen en stund - jeg syntes det var rart. Så jeg ble stående i porten på nr.9 og kikket på dem...

Fosvarer: De holder godt øye med naboene?

Pusedamen: Jeg har øynene med meg. Så så jeg at Rigmor tok kvesken etter nøkkelen sin, men ikke at de gikk inn.

Aktor: De fant dette parets opptreden påfallende?

Pusedamen: Jeg følte noe nifst! At hun følte frykt for ham

Aktor: Beskriv ham.

Pusedamen: Spenstig og kraftig, han var barhodet og med frakk. Håret var lyst og litt glissent.

Forsvarer: Men hos politiet plukket De ut en mørkhåret mann!

Aktor: De Så Torgersen i forhørsretten, og De ser ham nu.

Pusedamen: Jeg kan hverken si om det var ham eller ikke var ham. Håret og figuren stemmer.

Fosvareren: Ville mannen trenge seg inn sammen med Rigmor?

Pusedamen: Det har jeg aldri sagt. Han sto stiv og stille og stirret på henne.

Forsvarer: Hva var det som var "nifst"?

Pusedamen: Hun var redd. Hun trykket seg inn i kroken og han sto og så på henne.

Forsvarer: Hun ville bli kvitt ham?

Pusedamen: Hun virket sint og redd.

Fosvarer: Boe De forbauset da De så at hun tok opp nøkkelen for å låse opp?

Pusedamen: Nei - det kan jeg ikke si, nei. Nekda.

Forsvarer: Tenkte De at nå kom de til å gå inn sammen?

Pusedamen: Ja - det tenkte jeg - kanskje.

Lagmannen: Har De inntrykk av at hennes uvilje og angst kanskje hadde fortatt seg - så hun ville slippe ham inn allikevel?

Pusedamen: Det kan jeg ikke si.

Forsvarer: Og den 10. desember var De hos politiet og plukket ut en helt annen mann enn Torgersen? Tre dager etter drapet.

Pusedamen: Ja.

Lagmann: Da De gikk opp til Dem selv etter dette "nifse", følte De Dem da rolig?

Pusedamen: Tja - jeg husker jeg sa til meg: " Dette var iallfall ikke . kjærlighet! " (Munterhet)

Aktor: De er innehavere av City Hotell og var den avdødes arbeidsgiverske.

Sjefen far

Sjefen: Ja. Hun var en ualminnelig flink og hjelpsom og arbeidsvillig pike...

Aktor: Et øyeblikk, men hva...

Sjefen: Det er bare godt å si om henne - dyktig og ansvarsbevisst, helt pålitelig og pliktoppfyllende...

Aktor: Javel, men hva spiste hun det siste døgnet før hun ble drept?

Sjefen: Hva?

Aktor: Hva spiste hun?

Sjefen: Å ja! Hun spiste brød, smør, servelatpølse, ost, marmelade og sånt.

Aktor: Og til middag?

Sjefen: Fårikål.

Aktor: De har tidligere opplyst ertesuppe?

Sjefen: Det var dagen før.

Aktor: Takk, det var det jeg ville. Mange takk. (til lagretten) Dette er av betydning. Den avdøde hadde spist ertesuppe! De sakkyndige hevder å ha funnet spor av erter i den dreptes avføring - og likeledes spor av erter i ekskrementene under tiltaltes sko. - Dette vil imidlertid de sakkyndige selv orientere retten om... Vitnet kan gå.

Aktor: De er tiltaltes eldre bror?

Broren (svakt, utydelig): Ja. (Nikker)

Aktor: De var på boksestevnet torsdag den 5. desember?

Broren: Ja jeg skulle se min bror bokse. (Virker svak)

Aktor: Og neste dag, den 6. desember, hvor var De da?

Broren: Jeg var hjemme.

Aktor: Vil De fortelle?

Broren (lavt, uklart): Jeg gikk og la meg tidlig... men... men... så våknet jeg utpå kvelden... og... (griper seg til håret) og...

Aktor (skarpt): Ja - og så?!

Broren (lavt): ...så kokte jeg kaffe...

Aktor: Hva var klokken da?

Broren (mumler usikkert): Jeg tror... at den var omtrent ti.

Aktor: De kokte altså kaffe kl. 22.00 om kvelden. Jeg bare nevner det!

Broren (synlig forvirret): Ja? (Han vakler og støtter seg til skranken) Ja, kaffe...

Aktor (høyt): Var Deres bror hjemme da?

Broren (tørker seg over pannen): Hva...?

Aktor (skarpt): Jeg spør om Deres bror var hjemme

Broren (sjangler): Ja... ja... min bror var hjemme...

Aktor (inntrengende): Da De kokte kaffe?

Broren (nå åpenbart syk): Ja... nei... jo, han var der.

Aktor (høyt): Var han hjemme klokken 22.00?

Broren (vakler): Ehe... (Med voldsom anstengelse) Han kom hjem... sånn klokken elleve... (Tørker seg over pannen)

Aktor: Deres mor sa noe annet!

Broren (helt forvirret): Ja... ja?

Aktor (skarpt): Hun sa klokken 23.10.

Broren (som før): Javel - han kom vel da...

Aktor (Høyt og hånlige): De har nu oppgitt at Deres bror kom hjem både kl. 22.00 - kl. 23.00 - og 23.10 - Tror De at De kunne bestemme Lem?!

Broren (svarer ikke, griper etter skranken og synker så sammen i stolen)

Torgersen (reiser seg, roper fortvilet): Det er skammelig av statsadvokaten å forvirre min bror!

Lagmann (rasende, skriker og klubber voldsomt): Hysj! Jeg vil ikke tåle slike ubeherskede utbrudd! Hysj! De skal overlate all kritikk til meg!

Hører De?!

T.: (roper): Da må også lagmannen gjøre sin plikt!

Lagmannen (som før): Hysj! Sier De noe mere, lar jeg politiet føre Lem ut!

Overlege J : Vitnet er neppe istand til å fortsette forhøret.

Han er dårlig.

Forsvarer: Han har vært dårlig hele tiden. Vi må ta en pause.

Aktor: Helt enig.

Aktor: Vi har nu sakens viktigste vitne for oss. Han vil antagelig kunne kaste lys over det hele. - De var rømt fra Botsfengslet hvor Le sonet en dom for tyverier? Er dette riktig?

Kamfer'n: Det stemmer.

Aktor: Har De noen gang vært borte i vold eller sedelighetssaker?

Kamfer'n: Aldri.

Aktor: Vil De fortelle oss hvordan De levet?

Kamfer'n: Jeg holdt meg for det meste ute ved Gjersjøen om dagene, men om kveldene snek jeg meg hjem til kone og barn. Jeg var jo rømt fra Botsfengslet fordi jeg hørte at det gikk dårlig med familien min.

Aktor: Var De engstelig for å bli tatt?

Kamfer'n: Ja, Derfor hadde jeg forkledd meg. Jeg hadde nisselue og solbriller. Og jeg håpet på å tilbringe julen hjemme, Det var på en av disse turene jeg møtte Torgersen i Skippergata.

Aktor: Hvorfor bestemte De dem til å vitne?

Kamfer'n: Dagen etterpå bestemte jeg i avisene om drapet. Først tenkte jeg bare at Torgersen hadde vært på besøk hos noen eller fulgt en pike hjem. Jeg var litt nysgjerrig og derfor la jeg merke til nummeret - det var 6b.

Aktor: Når bestemte De Dem til å si fra?

Kamfer'n: Først kviet jeg meg for å tro at Torgersen hadde begått det forferdelige mordet, men så kom navnet hans i avisen. Og han blånektet. Jeg håpet at han ville tilstå, men det gjorde han ikke, og jeg tenkte at kanskje ville en uskyldig bli dømt istedenfor ham. Og jeg gikk dag og natt og bebreidet meg nærmest som en medskyldig i mordet.

Til slutt sa jeg fra til overlege Leikvam, som jeg visste hadde taushetsplikt. Han sa jeg burde gå til politiet, men det klarte jeg ikke. Men jeg måtte lette samvittigheten.

Aktor: Og så?

Kamfer'n: ... gikk jeg til underdirektøren

Aktor: Var det noe motsetningsforhold mellom Dem og T.?

Kamfer'n: Nei, nei! Jeg hadde et godt inntrykk av ham.

T.: Ikke ta den, da!

Aktor: Tenkte De på fordeler for Deres egen sak?

Kamfer'n: Det falt meg ikke inn.

Aktor: Nei, vi deler da heller ikke ut presenter i så måte.

T.: Det tviler jeg på!

Aktor: De hadde hatt et uhell denne dagen?

Kamfer'n: Jeg hadde vrikket foten, og det var blitt temmelig sent, for jeg hinket. Turen pleide å ta to timer, men den natten hadde jeg sånne smerter at turen tok meget lengre tid.

Aktor: Hadde De drukket noe denne dagen?

Kamfer'n: Ikke en dråpe - jeg var altfor redd for å bli tatt

Aktor: Var De forkledd med nisselue og briller?

Bergersen: Ja. Så hinket jeg nedover Skippergata. Da jeg passerte Rådhusgata, kom en mann med en guttesykkel uten lykt ut av porten. Mannen var Torgersen. Porten var nr. 6b.

Aktor: Er De sikker på at det var 6b?

Kamfer'n: Ja, helt sikker. Det var 6b.

Aktor: Hvordan var gatebelysningen?

Kamfer'n: Bra.

Aktor: De kan ikke ha sett feil?

Kamfer'n: Nei, det var 6b.

Aktor: Det kan ikke ha vært 5b?

Kamfer'n: Nei, han kom ut av 6b med en sykkel uten lykt.

Aktor: Vil De klart gjenta hvor De sto?

Tiger spranget,

Aktor(til lagretten): Denne saken må påtalemyndigheten vinne. Vi har ikke bare med en vanskelig og farlig mann å gjøre, men med en livsfarlig voldsforbryter. ~~...~~ Tiltalte

11. utgjør et livsfarlig moment for samfunnet og for hver enkelt. Jeg har i hele min tid som statsadvokat aldri opplevet noe som kan sammenliknes med oppteinnet på lørdag. Jeg bare nevner det!

Forsvarer: Tiltaltes reaksjon er helt forståelig når man tar i betraktning at han er en uskyldig mann som må høre på et uriktig vitneprov som kan ødelegge hele hans liv.

Lagmann: Jeg vil komplimentere de tilstedeværende politifolk for deres hurtige og modige inngripen

og spesielt vil jeg takke lagrettens ordfører for at han aktivt grep inn i slagsmålet, ^{og dekket opp bak} og selv ble tildelt flere slag. Lagretten har med egne øyne sett at tiltalte er en voldsmann.

Aktor: Vi skal ganske kort fremstille siste vitnet i retten, men jeg vil først gi en generell henstilling til lagretten om ikke å lese aviser. Jeg har selv idag morges lest ikke mindre enn fire morgenaviser: Samtlige har misforstått lørdagens vitneprov. Vitnet har aldri med ett ord sagt at han så tiltalte komme ut fra 6b.

(Det går et stønn av forbauselse gjennom publikum)

Jeg vil be vitnet komme frem. (K. tar plass) Vil De kort gjenta hovedpunktene i lørdagens vitneprov?

Kamfer'n: Jeg kom fra Gjersjøen og klokken var kort før ett, da jeg gikk ned Skippergata. Ut fra en port kom det en mann med en guttesykkel uten lykt på, og han svingte seg på sykkelen og kjørte i retning av Prinsensgate. Denne mannen var Fredrik Fasting Torgersen. Jeg ble engstelig da jeg så på ham, fordi jeg ikke ville treffe kjente. Jeg ble samtidig litt nysgjerrig, så jeg kikket etter på nummeret, da jeg var kommet nær nok. Det var Skippergata 6b.

(Et nytt gisp av forbauselse går gjennom tilskuerne)

Aktor: Lagretten vil idag begi seg til fornyet åstedsbefaring - denne gang sammen med vitnet. Dette vitneprov har gitt oss nøkkelen til gåtens løsning!

(Åstedsbefaring, statsadvokat, lagmann, forsvarer, jury, Kamfer'n. Det finnes to enkle maskeringer; porten tol nr. 9 er den samme som vitnet pusedamen sto og kikket på naboene i, - den er utstyrt med et nummerskilt som viser et tydelig 6-tall.)

Aktor (ved 6b): Det var altså her De så Torgersen trille ut guttesykkelen?

Kamfer'N: Nei. Nei.

Lagmann: Hva? Tenk Dem godt om!

Forsvarer: Dette er 6b.

Kamfer'N: Nei, det er ikke her. (Ser seg om.)

Aktor: Dette er 6b, og det må være her.

Kamfer'N: Nei, Ikke tale om.

Forsvarer: Hvor var det da?

Kamfer'N (Peker): Det var lenger borte, og på den andre siden av gaten. Der! (Alle begir seg dit bort. De stanser ved nr. 9)

Aktor: Her var det?

Kamfer'N: Ja. Her kom han ut med sykkelen. (Viser) Sånn! Dette er nr. 6b.

Lagmann: Det står faktisk nr. 6 på porten!

Alle (Ser på skiltet og mumler overrasket): Ja! Nr. 6!

Forsvarer: På denne siden er det odde tall. (Ser bortover gaten) Nr 3., nr. 5., nr 7 - og så nr. 6 - ovenfor nr. 11!

Mannlig jurymedlem (går bort og snur skiltet opp-ned; det viser nu et ni-tall): Slik skal det være. Det mangler tre skruer, så skiltet har snudd seg opp-ned.

Aktor: Ytterst eiendommelig.

Lagmann: Jeg mener å erindre at det var her vitnet med katterpusen befant seg.

Forsvarer: Det er et ganske merkelig feilgrep fra vitnets side; han har slett ikke sett Torgersen komme ut av 6b, men av galt hus og fra feil side av gaten!

Aktor: Det er aldeles ikke merkelig: Torgersen satte naturligvis sykkelen fra seg her, mens han var nede i kjelleren og tente på

Forsvarer: Det er en frøtt oppdiktet hypotese fra statsadvokatens side!

Aktor: Han kan ha sett sykkelen her. Det er tilstrekkelig for lagmannsretten.

Forsvarer: Kan!

Prosektør (tar plass): Ja?

Aktor: Herr prosektoren har undersøkt blodflekkene på tiltaltes klær og negleavskrap fra fingrene.

Prosektør: Ja.

Aktor: Vil De gi oss Deres konklusjon etter undersøkelsene?

Prosektør: Blandt blodflekkene var det på tiltaltes frakk en flekk som var stor nok til å typebestemmes. Det viste seg at den tilhørte blodtype A, den samme som avdødes type.

Forsvarer: Er det ikke en meget utbredt type?

Prosektør: A er den mest utbredte blodtype. 45 - 50% av alle mennesker har denne type.

Forsvarer: Og tiltalte selv - hvilken blodtype har han?

Prosektør: A.

Forsvarer: Blodflekkene kan altså stamme fra Torgersen selv? Er det slik?

Prosektør: Fra Torgersen selv eller fra halvparten av den norske befolkning.

Aktor: Men tiltalte var i alle fall rikelig utstyrt med blodflekker! Jeg bare nevner det.

Scene 20 (Torgersen er tilstede i lenker) (9. juni, 7. dag i retter. Mandag) (Nytt vitne i virneboksen)

Aktor: De er forsker ved Tekstilforskningsinstituttet?

Vitne: Ja.

Aktor: Og innkalt av forsvaret?

Vitne: Ja.

Forsvarer: De har underkastet Torgersens klær en laborieanalyse?

Vitne: Ja.

Forsvarer: Fant De noe på klærne som kunne stamme fra den drepte?

Vitne: Nei, jeg har ikke funnet noe. Ingen fibre, intet spor.

Forsvarer: Har de også laborieundersøkt den dreptes klær?

Vitnet: Ja.

Forsvarer: Fant De på hennes klær noe som kunne stamme ifra Torgersen, for eksempel fibre av hans klær?

Vitnet: Nei.

Forsvarer: Under den dreptes negl fant politiet en fiber, Har De noen konklusjon om dette?

Vitnet: Den skriver seg ikke fra Torgersen.

Forsvarer: På en spiker ved døren som fører fra gangen og ut til gårdsplassen i nr. 6b fant politiet fibre man regnet med stammet fra Torgersens blå frakk. Har De undersøkt dem?

Vitnet: Ja. De skriver seg ikke fra Torgersen.

Forsvarer: På gulvet i kjelleren var det treull. Fant det spor fra åstedet i Torgersens klær?

Vitnet: Det fantes intet på Torgersens klær som kunne føres tilbake til åstedet.

Forsvarer: Mange takk. (Vitnet ut)

Aktor (på plass): Herr professor, De er leder av Det norske Skogforskningsvesen, - er det korrekt?

Professor: Ja.

Aktor: Og De har foretatt en sammenlikning mellom barnålene som ble funnet i tiltaltes klær og barnålene i juletreet som var skjøvet under den drepte - er det så?

Professor: Jeg har foretatt en sammenlikning av form og størrelse. Konklusjonen er aldeles entydig. Nålene ble funnet i tiltaltes bukseoppbrett, i hans brystlomme og i hans innerlomme i jakken.

Aktor: Vil herr professoren ytre seg om resultatet av sammenlikningen?

Professor: Ja, jeg kan med sikkerhet si at det er en fullstendig overensstemmelse i form og størrelse mellom de barnåler som ble funnet i tiltaltes klær, og de som befant seg på åstedet. Ja, jeg

vil endog gå så langt som til å hevde at det er meget stor sannsynlighet for at de er de samme barnåler det dreier seg om! (Pause)

Forsvarer: Jeg skulle her ha eksaminert vitnet, ^{men han har} ikke innfunnet seg. Jeg har latt ham etterlyse, men uten resultat. ^{Som} jeg har nevnt tidligere, har Torgersen kjøpt dressen av S, ^{som} altså har brukt den før ham. Tør jeg spørre hvorfor S vitnet ikke er blitt fremstillet i retten?

Lagmann: Politiet kan ikke finne ham.

Forsvarer: Hva behager?!

Lagmann: Dette S vitnet er blitt ettersøkt ogetterlyst, men han er som sunket i jorden. ^{sporløst forsvunnet.} Man vitnet

Forsvarer: Jeg har ikke i mitt liv hørt på maken! Først løslater man ham et par dager før han skal i retten...! Har man nu i det minste fått rede på hvorfor han ble løslatt?! Og på hvem som ga løslatelsesordren?!

Lagmann: (ryster på hodet). Det vites ikke. Hverken politiet eller fengslet eller fengselsstyret ^{vet} kjenner årsaken til løslatelsen;

Forsvarer: Men man har da i alle fall tatt rede på hvem som har gitt løslatelsesordren, vil jeg håpe?!

Lagmann: Det vites heller ikke. Ingen vet ^{hvem som gav} løslatelsesordren ~~kom~~ ifra. Man vet bare at han er løslatt og aporløst borte. Politiet har oppgitt å finne ham.

Forsvarer: Jeg protesterer mot en slik administrasjon!!

Lagmann: Retten har da fått utmerket informasjon gjennom de to sakkyndige - professorene M og P. ^{lederen for det norske skog-}

Forsvarer: Tiltalte ber om ordet. ^{forskningsseeren.}

Lagmann: Ja, ja. De kan ytre Lem.

T. (reiser seg): Jeg har ingen anelse om hvordan barnålene er kommet i klærne mine, og jeg skal ikke prøve å forklare det. Jeg hadde håpet at S ^{vitnet} kanskje kunneha oppklart det, men han er ikke her.

Her vil jeg bare peke på at noen av nålene lå i brystlommen og noen i innerlommen på jakken min. At de kan ha lagt seg i buksebretten er lett å innse, hvis man tror at jeg har vært på åstedet. Men brystlommen? Innerlommen? ^{Da de så den...}

Og utenpå denne jakka hadde jeg den blå frakken som jeg hadde lånt av broren min!

Aktor: Faktum er at ~~de~~ barnålene lå der. Er ~~de~~ De ~~ferd~~ ferdig? ^{ovv.}

Forsvarer: Det er første gang at identifisering ved bittspor blir brukt som bevis i en drapssak?

Ø: Det betyr den samme sikkerhet som fingeravtrykk.

Forsvarer: De har hittil bare identifisert døde ved hjelp av røntgenfotografi, plomber og tannavtrykk?

Ø: Jeg har arbeidet med tannidentifisering i ca tyve år, siden brannkatastrofen i Hogdehaugsveien. Da det for et par år siden ved Norges Tannlegehøyskole skulle opprettes en lærestol i rettsontologi, ble jeg utsett til stillingen. ~~Jeg underviser nu der.~~

Forsvarer: Finnes det mange slike lærestoler i rettsontologi rundt om i verden?

Ø: Barei Norge.

Forsvarer: De er altså verdens første universitetslærer i rettsontologi?

Ø: Sverige vil snart følge etter!

Forsvarer: Og det er første gang i verdenshistorien at et bitt i levende vev blir brukt til identifikasjon?

Ø: Ja. Min metode er aldeles sikker!

Forsvarer: Takk.

Aktor: Hvilke særegenheter hefter ved denne form for identifikasjon?

Ø: En prøve av bittmerkene kan bety den absolutte frifinnelse av en person som sitter anklaget for drap.

Aktor: Eller...?

Ø: ...eller den er absolutt fellende.

Aktor: Enten eller, altså?

Ø: Ja...

Aktor: Herr tannlege ~~Strøm~~, hva er nu Deres konklusjon etter undersøkelser av materialet?

Ø: I en slik sak må man gå frem med den største forsiktighet. Uten å nøle kan jeg si at bittmerkene i ~~Rigmor Johnsen~~ ^{den alvorne} bryst skriver seg fra Fredrik Fasting Torgersens tenner.

Aktor: Dette er aldeles sikkert?

H/2/1

Ø :Fullstendig sikkert. Etter en grundig vitenskapelig undersøkelse ~~og den min metode~~, er jeg som sakkyndig kommet til det resultat at det er helt overveiende sannsynlig at bittet i venstre bryst skriver seg fra den tiltalte Torgersens tenner... ja, vel vitende om mitt ansvar som sakkyndig; jeg anser bittet for å være identisk med Torgersens tenn

~~karaktéristika overbevisende?~~ Det finnes intet som utelukker identitet? (med den ene hånd på skranken, den andre i siden og hodet kastet bakover): Intet! Absolutt intet. Jeg nærer ingen tvil! - Rent vitenskapelig kan man ikke utelukke at to mennesker kan ha like tenner. Men i praksis, ~~sa personen,~~ personlig er jeg sikker på at det er Torgersens bitt. Aktor (meget høyt): De mener altså at det er ham og ingen annen?!

Ø (som før): Ja! Forsvarer: Jeg vil innledningsvis bemerke at ~~beholdt~~ oppnevnte sakkyndige opererer med to forskjellige slags målestokker, på den ene side ~~den personlige vurdering,~~ på ~~den annen side~~ den vitenskapelige vurdering, som er ~~meget~~ forsiktig og ~~ikke~~ ikke utelukker at bittet kan stamme fra en annen person enn Torgersen. ~~Jeg vil gjerne vite litt om rettsontologien som empærisk fag, som erfaringsvitenskap, herr tannlege~~ Ø .

Ø (Hånd på skranken, annen hånd knyttet i siden og hodet på skrå, kastet langt bakover): Javel.

Forsvarer: De er visstnok den første her til lands som har interessert Dem for dette?

Ø :Jeg er den første.

Forsvarer: Og i Skandinavia?

Ø :Mitt arbeide har skapt interesse for rettsontologien som vitenskap også i det øvrige Skandinavia.

Forsvarer: Og i den øvrige verden, i andre land?

Ø :Jeg vet ikke.

Forsvareren: Har dette fag som De har grunnlagt, har det status som vitenskap rundt om i verden?

Ø :Det vet jeg ikke. (Virker brydd)

Forsvarer: Finnes det faste læresteder i Deres fag - ved høyskoler i Europa eller Amerika?

Ø :Jeg vet ikke - jeg tror det ikke. (Tydelig plaget)

Forsvarer: Men en fagpresse, fagtidsskrifter som behandler Deres speciale? Det har De?!

Ø :Nei.

Forsvarer: De kjenner ingen norsk eller utenlandsk fagkollega?

Ø :Nei.

Forsvarer: De har idag ytret Dem så sikkert at De på en måte er gått utenfor Deres nu omtalte fagområde, Deres egen vitenskap?

Aktor: Unnskyld - her foreligger ingen grunn til ironi!

Forsvarer: Jeg ironiserer ikke!

Aktor: Jeg syntes tydelig å merke at forsvaret var spydig.

Forsvarer: Herr tannlege, De serverte Deres egen, sterke personlige mening i tillegg til de vitenskapelige observasjoner.

Ø: Jeg trodde det var av verdi for retten at en sakkyndig ikke bare ga en forsiktig vitenskapelig uttalelse, men også sa hva han personlig mente! Det har vært en sjølelig påkjønning for meg å si denne mening.

Scene 27

(14. juni, 12. dag i retten. Lørdag)

Lagmann: Har De noe å føye til, må De si det nu, før rettsbelæringen. T(i lenker, omgitt av tre politimenn, reiser seg, apatisk, sløvt): Nei.

Lagmann: Følgende syv spørsmål forelegges lagretten til besvarelse:

1. Er Fredrik Torgersen skyldig i ved forsøk å ha tvunget noen til utuktig omgang?
2. Er tiltalte skyldig i å ha forvoldt ^{den unge pikarus} Rigmor Johnsens død?
3. Er tiltalte skyldig i drap for å skjule voldtektsforsøket?
4. Er drapet foretatt under særdeles skjerpene omstendigheter?
5. Er tiltalte skyldig i å ha forvoldt ildebrann, og derved satt menneskeliv i fare? ^{mangelfullt utrustet, eller mang}
6. Har tiltalte svekkede sjelsevner?
7. Er det fare for at han påny vil begå straffbare handlinger?

Jeg vil be lagretten trekke seg tilbake, og jeg ~~minner~~ minner den om alvoret i denne sak, og om at det ~~gjelder~~ gjelder et menneskes skjebne.

Forteller: Vi skal nå se litt på hvordan skippergata-saken tar seg ut i dag, når lynchstemninge forlengst har lagt seg.

Fortelleren: Du så jo Torgersen komme ut av 6b denne natten, med sykkel og uten lykt? Av nr. 9, men skiltet hadde snudd seg opp-ned? Stemmer det?

Kamfer'n: Jeg har forklart alt nøyaktig i retten.

Forteller: Du sa 6b to dager i trekk - alle avisene bekrefter det.

Kamfer'n: Ja - 6b.

Forteller: Men aktor påsto at du aldri hadde sagt 6b og at alle avisene skrev galt. Husker du det?

Kamfer'n: Ja.

Forteller: Vet du hvorfor han gjorde det?

Kamfer'n: Nei?

Forteller: Jeg har tenkt på noe. Et omvendt 9-tall blir til 6 -, ikke sant?

Kamfer'n: Jo.

Forteller: Men et omvendt 9-tall kan aldri i verden bli til 6b -, har du tenkt på det?

Kamfer'n: Det har jeg ikke tenkt på.

Forteller: Hvor fikk du den b'en fra?

Kamfer'n: Vet ikke.

Forteller: Men jeg vet. Hele Norge kjente den adressen, Skippergata 6b, fra avisene på det tidspunkt. Vet du hvor du fikk b'en fra?

Kamfer'n: Nei.

Forteller (høyt): Du fikk den b'en fra avisene som du satt på cella og leste! Der så du b'en, -ikke på s' skiltet! Nå?

Kamfer'n (svarer ikke, ser ned)

Forteller: De hadde noe å fortelle?

Lie: Ja. Overfor meg har han tatt tilbake alt han har sagt i retten om Torgersen.

Forteller: De vil gjenta forklaringen i retten?

Lie: Ja.

Bye: Jeg så kronvitnet i Torgersensaken utenfor Casino Biljardsalong i Stortingsgaten sent på kvelden den 6. desember 1957, og det var på et tidspunkt som er aktuelt for det klokkeslettet hvor han påstår at han så Torgersen komme ut av en bestemt port i Skippergata.

Forteller: Er De sikker på at det var ham og at datoen er riktig?

Bye: En tar aldri feil av ham, og det ikke tvil om datoen.

Forteller: Hvordan så han ut. Hadde han nisselue og solbriller?

En ting er sikker: Han hadde ikke nisselue og ikke solbriller. Det er töv. Jeg syntes synd i ham fordi han var tynnkledd for årstiden, han var uten frakk og barhodet, nøyaktig lik etterlysningsbildet... Det var igrunnen alt.

Forteller: De vil gjenta det i retten?

Bye: Selvfølgelig.

Forteller: Nå?

Kamfer'n (løfter hodet og ser opp): De ikke noe bevis det heller.

Forteller: Så har vi en som snakket med deg om kvelden den 6. desember 1971 - på klokkeslettet 14 år etter den natten du skulle ha sett Torgersen i Skippergata... Var det denne mannen?

Strand: Det er ikke lett å ta feil av ham.

Kamfer'n: De truet meg.

Strand: Sludder. Man trakk frivillig tilbake hvert ord han hadde sagt i retten. Man sa at han bare hadde sett Torgersen i "strøket" den natta.

Kamfer'n: Jeg har aldri sagt noe mere heller. ^{Jeg har aldrig sagt 6 b} Det kan du spørre aktor om - Man sa også det!

Forteller: Vil du gjenta dette i retten?

Strand: Selvfølgelig, erklæringen har jo stått i pressen alt.

(Kamfer'n ut)

Forteller: Javel, der så De altså vitnet som aktor kalte nøkkelen til gåtens løsning. Idag er det åpenbart at hans utsagn er aldeles verdiløst.

Eggen: ^{Godaften} Goddag, jeg er skapsprenger.

Forteller: Er det Deres eneste yrke?

Eggen: Neida, ~~neida~~. Jeg er egentlig maler av fag, - det med skapsprenging er nærmest en hobby - i sin tid var det en vane.

Forteller: Det var De som solgte dressen til Torgersen og som ikke møtte i retten?

Eggen: Det stemmer det.

Forteller: Hvorfor gjemte De Dem så politiet ikke kunne finne Dem?

Eggen: Jeg ble ikke etterlyst. Politiet kunne ha funnet meg på en halvtime. Jeg bodde hos min mor i Drammen hele tiden, hele juni måned, og hadde daglig meldeplikt hos politiet i Drammen. Dette visste både fengslet og Oslo-politiet.

Forteller: Hvorfor ble De løslatt så plutselig?

Eggen: Det var jeg til dags dato ikke. Den 3. juni, dagen etter at Torgersensaken var påbegynt ble jeg nærmest kastet ut av Botsfengslet, med meldeplikt hos politiet i Drammen - marsj bort fra Oslo!

Forteller: De vet at barnålene i Deres dress bidro meget til å felle Torgersen?

Eggen: Jeg vet det - det er derfor jeg kommer. Den dressen har en liten forhistorie.

Forteller: En ting som selv ikke aktor fant noen hypotese om, var hvorledes barnålene var kommet inn i brystlommen og innerlommen på jakken.

Eggen: Den dressen hadde jeg på meg da jeg stakk av fra fengslet i Vest-Sverige. Jeg ble jaget av politiet.

Forteller: Og så?

Eggen: Så gjemte jeg meg i skauen. Jeg overnattet i en barhytte. Jeg var full av barnåler etterpå.

Forteller: Det ble funnet blodspor i det ene buksebeinet.

Eggen: Den flukten endte ~~ixxx~~ med en kollisjon i stjålet bil. Jeg skadet kneet mitt, og det blødde. Det stemmer nok at det var blod i buksebeinet.

Forteller: Der rök altså det indisiet. ~~†~~ Dette tilfellet ~~xixxxxxxxx~~ viser enten grov korrupsjon fra politiets side - påtalemyndighetens underslag av et forsvarsvitne - eller en ufattelig udugelighet hos politiet. Enhver kan velge å tro hva han foretrekker.

Ved siden av kronvitnets vitneprov var det tannavtrykkene og historien om likskjenningen som kanskje gjorde sterkest inntrykk på juryen. Denne historiens opprinnelse finner vi i Arbeiderbladet 9. september 1954 (bilde).

Slik begynte den saken som skulle fylle publikums, pressens og rettens fantasi med primitivt hat. Allerede samme dag, den 9/9 1954 ble hele historien dementert av politiet (bilde).

Likevel sto følgende å lese i Aftenposten 9. desember 1957, to dager etter at Torgersen var blitt arrestert som mistenkt i Skippergatesaken (bilde).

Fra nå av var likskjenningen uløselig knyttet til Torgersens navn., han var ikke lenger et menneske, men et udyr - en djevel i menneskeskikkelse. Lögnhistorien var blitt avsluttet sannhet, selve sannheten om den unge mannen. Ingen opplyste heller lagretten om at hele historien var oppspinn. Tvert imot. Historien gjorde utvilsomt et voldsomt inntrykk på juryen.

Året etter at likskjenningshistorien ble slått opp i Arbeiderbladet i 1954, ble Torgersen anklaget for voldtektsforsök. Dommen ble offentlig og av fagfolk betraktet som et utvilsomt justismord, og aktor var den samme som i Skippergatesaken. La oss se på voldtektssaken fra 1955, den ble senere brukt for å sannsynliggjøre påstanden om at Torgersen var en farlig voldsforbryter. Året er 1955 (blås i fløyte): Oppstilling til justismord!

Vær så god! Oppstilling til justismord! 18.
(Aktor, ny dommer, en dame, Torgersen, kvinnelig sedelighetskonstabel og forsvarer inn) (De tar plass.)

Dommer: Men hvordan så nu disse benklærne ut, som den fornærmede hadde på seg under basketaket?

Konstabel: Det var et par hvite damebenklær.

Aktor: I politirapporten står "et par hvite herrebenklær med gylf" - altså med buksesplitt" - hva er nu riktig?

Torgersen: Det var et par fotballbukser - videre hadde hun høye gummistøvler på seg.

Dommer: Tiltalte er ikke spurt! (klubber)

Aktor: Kan vi få benklærne fremlagt i retten?

Konstabel (overrekker ham et plagg): Vær så god!

Aktor (holder plagget opp): Det er et par fotballbukser): Her finnes ingen gylf, hverken med knapper eller med glidelås, følgelig må det være damebenklær.

Dommer: Det er fotballbukser.

Aktor: Javel-

Konstabel: Det er nok fotballbukser.

Forsvarer: Jeg gjør oppmerksom på at det igjen er tiltalte som gir riktige opplysninger.

Aktor: Og basketaket var voldsomt?

Damen: Forferdelig! Han tok kyelertak og rev og slet i meg, jeg gjorde motstand av alle krefter, men han var helt vill! Han sa at han

ville drepe meg.

Dommer: Ble samleie fullbyrdet?

Damen: Nei, absolutt ikke!

Aktor: Hadde tiltalte sedavgang?

Damen: Det er helt sikkert at han ikke hadde! Det ville jeg ha merket Han hadde ikke sedavgang!

Forsvarer: Hva sier tiltalte?

Torgersen: Det var et vanlig fullbyrdet samleie, med full sedavgang, og full medvirken fra furens side. Det var ingen kamp eller motstand.

Dommer: Hvordan så åstedet ut? Var det spor etter kamp, oppsparket jord, avrevet gress eller lignende?

Konstabel: Gresset var tydelig ligget ned,

Forsvarer: Men spor etter kamp?

Konstabel: Nei, ikke det ringeste.

Dommer: Og disse fotballbenklærne, -viste de spor etter kamp, med rifter, riss eller lignende?

Konstabel: Nei, de lå pene, urørte og rene i gresset.

Dommer: Var det inge jordflekker på dem?

Konstabel: Absolutt ingen.

Forsvarer: Ingen flekker i det heletatt?

Konstabel: Klageren - fruene her - er blitt gjort kjent med at det ble funnet sedflekker på benklærne hun hadde på seg angjeldende dag, og som senere har vært til undersøkelse ved Universitetets rettsmedisinske institutt.

Forsvarer: Han hadde altså sedavgang! Jeg gjør på ny retten oppmerksom på at det enda en gang er tiltale som snakker sant!

Aktor: Når foregikk voldtektsforsøket? Tid?

Konstabel: Den 9. august, 1955, kl. 21.07 - da ankom brannbilene.

Aktor: Sted?

Konstabel: På en løkke i enden av Stålverksveien, 50 m fra nærmeste hus.

Dommer: Hva hadde brannvesenet der å gjøre?

Konstabel: Noen gutter hadde kikket på paret, og for å forstyrre dem tente de på krattet og gresset i nærheten. Derfor kom brannbilene.

Aktor: Hva har fornærmede å si om tidspunktet?

Damen: Det var mens det brant omkring oss og brannbilene kom, at han forsøkte å voldta meg. Jeg hørte sirenene.

Forsvarer: Og tiltalte?

Torgersen: Guttene hadde tent på, brannbilene kom med sirenene på, og folk kom løpende til. Fruen var naken fra livet og ned, buksene lå i gresset, og da folk kom tilbake, begynte hun å rope om voldtekt. Samleiet var forlenget forbi.

19.
Dommer: Hva gjorde tiltalte etterpå?

Torgersen: Jeg gikk og sparket fotball.

Forsvarer: Jeg gjør retten oppmerksom på det vilt usannsynlige i at tiltalte en sommeraften kl. 21.07, 50 m fra hus, -mens det brenner omkring dem, folk kommer løpende til, og brannbilene tuter - skulle forsøke å begå en så og si offentlig voldtekt!

Aktor: Vi har fruens eget utsagn!

Forsvarer: Jeg har innkalt et vitne som har sett det hele på nært hold

Dommer: Vitnet vil ikke bli fremstilt i retten.

Forsvarer: Hva?!

Dommer: Tiltalte kjennes skyldig og idømmes 3 års fengsel og sikring.

Tidsberegningen.

Forteller: La oss stanse opp og se på tidsberegningen, som ikke ble tilstrekkelig belyst under rettssaken i 1958.

Øda: Den drepte forlot Jernbanetorvet kl. 22.40. Drapsmannen fulgte etter henne fra Jernbanetorvet og opp Karl Johans gate.

Geir: Kl. 22.30 forlot Torgersen kafe Njerterum, som ligger i Pilestredet vis a vis Rikshospitalet. Han stanset opp utenfor restaurant Pilen og snakket med to kamerater i ca. 10 minutter.

Øda: Klokken er nå 22.40, og den unge piken og drapsmannen har forlatt Jernbanetorvet.

Geir: Torgersen ble også sett utenfor kafe Grand ca. kl. 22.50 av en kvinnelig bekjent og hennes forlovede. De kom fra aftenens foestilling på Chat Noir. Forestillingen sluttet denne kvelden ca. kl. 22.30.

Rachel: Politiet kom til at det tar 5 minutter å gå fra Chat Noir til Grand, og så bort fra den tid det tar å komme seg fra teatersalen og ut på gaten.

Geir: De to vitnene måtte bevege seg gjennom en fullsatt sal, og deretter bort til køen foran garderoben.

Rachel: Så kommer ventetiden i køen. Vintertøyet skal på, og man skal ut av den fulle foajeen.

Geir: I tillegg til dette kommer den tiden det tar å bevege seg fra Chat Noir til Grand.

Rachel: De to vitnene kan ikke ha vært ved Grand før ca. kl. 22.50.

Geir: Der så de Torgersen.

Øda: På samme tid ble drapsmannen og den unge piken sett utenfor pølseboden i Dronningensgt. 25, som ligger et helt annet sted i sentrum.

Forteller: Konklusjonen må bli: Torgersen er ikke den mann som fulgte etter den drepte fra Jernbanetorvet til Skippergata.

Aktor: Torgersensaken er for over 14 år siden avgjort av en upartisk norsk domstol. Dommen ble bekreftet av Norges Høyesterett. Myndighetene ser ingen grunn til å gjenoppta saken, og den vil heller ikke bli gjenopptatt.

Jeg vil gjenta hva jeg har sagt til pressen: At det er skremmende og uhyggelig at privatfolk begynner å undersøke en slik sak selv, -det utgjør en trusel mot rettssikkerheten. Det er likeledes en trusel mot rettssikkerheten å så tvil om avgjørelsen i Torgersensaken.

Jeg gjentar: Avgjørelsen er forlenget truffet: Dette menneske skal aldri mere slippes løs på samfunnet.